

ГЛАСНИК ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
HERALD OF THE GEOGRAPHIC SOCIETY OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

ГОДИНА 2005.
YEAR 2005.

Свеска 10
Volume 10

UDK: 314(497.6 РЕПУБЛИКА СРПСКА) "19/20"

Оригинални научни рад
Драшко Маринковић*

ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ НА КРАЈУ ХХ И ПОЧЕТКОМ ХХІ ВИЛЕКА

Извод: У Републици Српској, према процјенама за 2004. годину, живи око 1, 450. 000 становника. Просјечна стопа наталитета у периоду 1996-2004. године има вриједност од 9,1‰. Године 2004. просјечан наталитет био је 8,1‰, па Републику Српску сврставамо у ниско наталитетна подручја. Ниска стопа наталитета посљедица је различитих фактора: планирања породице, социо-економских прилика, културног наслеђа, утицаја религије, психолошких и других фактора. Поједине дијелове Републике Српске одликује раст наталитета као посљедица имиграционе компоненте репродуктивног становништва. Просјечна стопа природног прираштаја у Републици Српској у периоду 1996-2004. године, износи око 0,3‰. Ради се о изузетно ниској и неповољној стопи природног прираштаја, јер његова вриједност испод 5‰ угрожава простиру репродукцију, а негативне посљедице су могуће у свим сферама друштвеног живота.

Кључне ријечи: демографски процеси, Република Српска, наталитет, морталитет, природни прираштај, демографски развој.

Abstract: In Republika Srpska, according to the estimates for 2004 there are around 1, 450. 000 inhabitants. Average birth rate in the period 1996-2004 has value of 9,1‰. In 2004 average birth rate was 8,1‰ so that we consider Republika Srpska one of the low birth rate areas. Low birth rate is a consequence of the different factors: family planning, socio-economic circumstances, cultural heritage, religious influence, and psychological and other factors. Certain parts of Republika Srpska have birth rate growth, which is a consequence of immigration component of reproductive inhabitants. Average natural increase in Republika Srpska in the period between 1996-2004 was around 0,3‰. It is extremely low and unfavorable natural increase, as wherever its value falls below 5‰, simple reproduction gets jeopardized, and negative consequences are possible within the all areas of social life.

* Др Драшко Маринковић, доцент, Универзитет у Бањој Луци, Природно-математички факултет, e-mail: draskom@yahoo.com

Key words: demographic processes, Republic of Srpska, natality, mortality, natural increase, demographic development.

Увод

Међузависност утицаја демографских и просторних фактора резултирала су успостављање специфичних просторно-демографских односа који по својим карактеристикама, Републици Српској, дају обиљежје изразито хетерогеног простора. Скоро двije трећине или 63,3% становништва Републике Српске је концентрисано у западном дијелу, од Брчког до Новог Града и Рибника, док остало становништво припада источном дијелу, јужно од Раче на Сави до Требиња и југа источне Херцеговине. Хетерогеност просторно-демографског карактера посебно је примјетна између урбаних и руралних насеља. Урбане средине (насеља) углавном остварују демографски раст захваљујући механичком приливу становништва и повољнијој старосној структури, па преузимају водећу улогу у репродукцији становништва. Насупрот томе у руралним срединама у највећем броју случајева долази до слабијег демографског раста, који је углавном условљен емиграцијом и поремећајима биолошког карактера.

Кретање броја становника Републике Српске, веома је незахвално за научне анализе, јер на овом простору од 1991. године није спроведен ниједан попис становништва. Такође, до сада, објављени резултати последњег пописа становништва бивше СР БиХ из 1991. године су некомплетни, па се морамо служити процјенама. Према подацима за 1991. годину Република Српска је у оквиру садашњих граница имала 463. 954 домаћинства и 1. 623. 842 становника, што је око 37% од укупног становништва тадашње Босне и Херцеговине (Маринковић, 2002, 515).

Будући да није било пописа становништва можемо, само приближно, процјенити обим демографских промјена које су се десиле на овом простору у вријеме рата (1992-1995. године). У том периоду у Републику Српску се доселио велики број изbjеглог и расељеног становништва из Федерације БиХ и Републике Хрватске, а истовремено се одселио значајан број становништва у Федерацију БиХ, Републику Хрватску, Србију и Црну Гору и друге земаље у свијету. Дакле, овај геопростор карактерише велики ратни морталитет и значајна унутрашња помјерања и миграције становништва.

Након рата 1996. године Републички завод за статистику Републике Српске објавио је прве процјене броја становника, које се заснивају на подацима из последњег пописа становништва и анализе виталне статистике (подаци матичних служби о броју рођених, умрлих, склопљених и разведенih бракова) на овом простору. Према овим процјенама 1996. године на простору Републике Српске било је 1,391.593 становника ($55,5 \text{ ст}/\text{km}^2$) и 410.173 домаћинства, са просјечно 3,4 члана по једном домаћинству. Према процјенама за 2004. годину на истом простору било је 1,471.529 становника или просјечно 59 ст/ km^2 .

* Процјене Републичког завода за статистику Републике Српске које су често негиране у стручно-научним анализама и разним истраживањима чланова Међународних експертских тимова за питања хуманог развоја у Босни и Херцеговини, као и код неких наших научника.

Територијални размјештај и густина насељености становништва

Геопростор Републике Српске карактерише веома неравномјерна густина насељености. Према процјенама за 2004. годину зона ријетке насељености обухвата око 9,7% простора. Ова зона просторно је дисконтинуирана и формирају је општине у брдско-планинским подручјима истока и југозапада Републике Српске. Овај простор (зона ријетке насељености) одувијек је давао становништво економски развијенијим срединама. Зона средње насељености просторно је највећа и обухвата 45,2% територије Републике Српске. Зони густе насељености припада скоро трећина (29,0%) овог простора и она се углавном одликује просторним дисконтинуитетом (гравитационе подручја већих урбаних центара). Истовремено, зона пренасељености, са удјелом 16,1%, карактеристична је за највеће урбане центре геопростора Републике Српске.

Динамика кретања броја становника је различита у појединим регионалним целинама, општинама и насељима Републике Српске. Равничарско-брежуљкасти простори сјеверног дијела имају знатније повећање, док крашки простори источне Херцеговине и југозападни дијелови Бањалучке регије и планински простори имају мањи пораст или смањење броја становника. Промјене степена концентрације становништва на нивоу општина указују да је процес поларизације на зоне концентрације и зоне емиграције и депопулације све израженији. Зоне демографског раста везане су за гравитационе сфере већих урбаних центара, а највећу демографску експанзију има урбани центар Град Бања Лука, првенствено захваљујући водећим административним, развојним и услужним функцијама. Зоне сличних демографских карактеристика формирају се око већих урбаних и развојних центара Републике Српске као што су: Пријedor, Добој, Бијељина, Источно Сарајево и Требиње.

Анализа регионалног размјештаја становништва указује на изразиту концентрацију становништва у бањалучком региону, који је просторно највећи и у коме је, према процјенама за 2004. годину, живјело 33,5% становништва Републике Српске. На другом мјесту је добојски регион са 17,8%, а на трећем мјесту је приједорски регион са 12,1%. Више од 10% удјела у укупном становништву има и бијељински регион са 10,4%, а који је са 105,1 ст./ km^2 најгушће насељен простор Републике Српске. Најмањи број становника и најмањи удјо са 4,6% има фочански регион, док је најмања густина насељености од 21,2 ст./ km^2 на простору требињског региона (Маринковић, 2002, 517).

Компоненте природног кретања становништва

Простор Републике Српске још увијек карактерише касна фаза демографске транзиције која је изазвана економском модернизацијим и терцијаризацијом друштва, слабом искориштености природних ресурса и доста повољног саобраћајно-географског положаја, што је већ покренуло поремећаје биолошког карактера, пад природног прираштаја и процес старења становништва.

Основне компоненте природног кретања становништва бивше СР Босне и Херцеговине одвијек су имале различита обиљежја. Укупан раст становништва на овом простору углавном је оствариван природним прираштајем, при чему је од посебног значаја био и дугогодишњи негативни миграциони салдо. Након Другог свјетског рата почиње интензивнији процес демографске транзиције, условљен прије свега индустрјализацијом друштва коју прати појачана урбанизација и снажна дерурализација. Према подацима из 1953. године бивша СР Босна и Херцеговина имала је веома високу стопу наталитета од 38,5%, висок морталитет од 14,4%, па је природни прираштај износио 24,1%. Према попису становништва из 1991. године на истом простору стопа наталитета је била 15,4%, па је уз низак морталитет од 6,7%, стопа природног прираштаја била умјерена са 8,7%. Ови показатељи илуструју касну подфазу демографске транзиције, која се манифестије у интензивном паду стопе наталитета и морталитета (Маринковић, 2005, 49).

Табела 1. Процењена броја сјановника и комбоненће природног кретања становништва Републике Српске у периоду 1996 - 2004. године

Година	Број становника	Рођени		Умрли			Прир. прираштај	Бракови		
		Живорођени		Свега	Мртво-рођени	Одојчад		Склопљени	Разведени	
		Свега	мушки							
1996.	1.391.593	12.263	6.368	61	10.931	6.056	179	1.332	6.415	
1997.	1.409.835	13.757	7.176	73	11.755	6.495	156	2.002	7.120	
1998.	1.428.798	13.527	7.081	56	12.469	6.615	112	1.058	7.477	
1999.	1.448.537	14.500	7.394	70	12.529	6.681	119	1.971	8.187	
2000.	1.469.182	14.191	7.319	52	13.370	7.069	103	821	8.003	
2001.	1.490.993	13.699	7.053	77	13.434	7.290	73	265	7.544	
2002.	1.455.446	12.336	6.365	40	12.980	6.791	89	-644	7.233	
2003.	1.463.465	12.066	6.247	41	13.498	7.121	66	-1.432	7.631	
2004.	1.471.529	11.917	6.188	35	13.475	6.987	63	-1.558	7.775	

Извор: Демографска статистика бр. 4. и бр. 8., Републички завод за статистику Републике Српске 2000. и 2005.

Укупан број живорођених у Републици Српској у периоду 1996-2004. године је 118.256, што је у просјеку 13.140 годишње. Истовремено укупно је умрло 114.441 лица (или просјечно око 12.716 сваке године), па је апсолутни природни прираштај за протеклих девет година био веома низак са 3.815 лица или око 424 у просјеку за сваку протеклу годину. Важно је истаћи да је за протеклих девет година смртност одојчади у Републици Српској смањена за око двије трећине, тј. са 179 из 1996. године на 63 у 2004. години.

Број склопљених бракова је у лаганом порасту, па је у периоду 1996-2004. године брак закључен укупно 67.385 пута или у просјеку око 7.487 пута годишње. Истовремено број развода је варирао, па је у просјеку било око 770 развода годишње.

Табела 2. Стапе наталитета, морталитета, смртности одојчади, природног прираштаја, нупцијалитета и диворцијалитета становништва Републике Српске у периоду 1996-2004. године (у промилима)

Година	Наталитет	Морталитет	Смртност одојчади	Природни прираштај	Нупцијалитет	Диворцијалитет
1996.	8,8	7,9	14,6	0,9	4,6	-
1997.	9,8	8,3	11,3	1,5	5,1	0,5
1998.	9,4	8,7	8,3	0,7	5,2	0,6
1999.	10,0	8,6	8,2	1,4	5,7	0,5
2000.	9,7	9,1	7,7	0,6	5,4	0,5
2001.	9,2	9,0	5,4	0,2	5,1	0,6
2002.	8,5	8,9	6,9	-0,4	5,0	0,6
2003.	8,2	9,2	5,5	-1,0	5,2	0,5
2004.	8,1	9,2	5,3	-1,1	5,3	0,4

Извор: Демографска статистика бр. 4. и бр. 8., Републички завод за статистику Републике Српске 2000. и 2005. год

Према званичним статистичким подацима за период 1996-2004. године општа стопа наталитета у Републици Српској је у константном паду, а просечна годишња вриједност је 9,1%. Општа стопа морталитета има тенденцију раста са годишњим просјеком од 8,8%, што је у вези са повећањем удјела старијих у укупном становништву. Истовремено, регистровано је константно смањење стопе смртности одојчади са 14,6% за 1996. на 5,3% за 2004. годину, које се јавља као посљедица непрестаног усавршавања здравствене службе и дјечије заштите.

За протеклих девет година стопа природног прираштаја у Републици Српској је у опадању и има годишњи просјек око 0,3%. То је изузетно ниска и алармантна стопа, ако се зна да је вриједност ниског прираштаја до 5%.

Коефицијент репродукције у Републици Српској тренутно износи 0,98, а да би се обезбиједила прста репродукција потребно је да свака жена у фертилном периоду роди бар једно женско дијете.

Према подацима Републичког завода за статистику у Републици Српској треће дијете у породици је ријетка појава. Наиме, као треће дијете годишње се рађа између 1.200 и 1.500, док као четврто дијете у породицама годишње се роди испод 300 беба. Истраживања указују да троје дјеце није довољно за повећање природног прираштаја на овом простору, већ за његово одржање. Од укупног броја рођених у Републици Српској према реду рођења у око 45% случајева се рађају прворођенчади, у око 35% случајева се рађа друго дијете, а само у 20% случајева се рађају бебе као треће или четврто дијете у породици. У полној структури живорођених доминирају мушки дјеца код којих је за разлику од женске дјеце смртност знатно већа.

Жене у Републици Српској се прилиично касно опредјељују за мајчинство. Статистички подаци указују да је просјечна старост мајке при рођењу дјетета 1996. године била 26,1 годину, а да је 2004. године продужена на 29,8 година. Прво дијете мајке у просјеку рађају са 24,6 година живота, друго са 27,3, а треће и свако наредно у просјеку са 32,5 навршених година.

У периоду 1996-2004. године просјечна стопа нупицијалитета у Републици Српској је имала вриједности око 5,2%, док је стопа диворцијалитета била око 0,5% на годишњем нивоу. Граница склапања првог брака у Републици Српској је помјерена, па невјеста брак најчешће склапа између 20 и 24 године живота, а младожења између навршених 25 и 29 година.

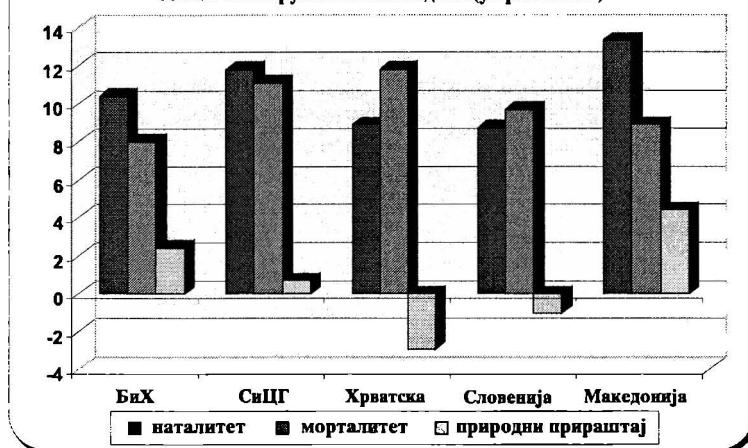
Компоненте природног кретања становништва Републике Српске, у периоду 1996-2004. године, указују на проблеме у демографском развоју скоро свих општина. Наиме, према попису становништва из 1991. године на простору Републике Српске било је 42 општине са умјереном стопом природног прираштаја (5-14%), док је ниску стопу (до 5%) имало 10 општина. Подаци за 1996. годину указују да је негативан природни прираштај имало 28 општина, што је око 45% простора Републике Српске. Посебно су алармантне вриједности природног прираштаја за 2004. годину по којима само 10 општина Републике Српске има позитивну, а чак 83,9% општинских простора негативну стопу природног прираштаја. Дакле, највећи број општина захваћен је демографском стагнацијом и депопулацијом, која је условаљена ниским и негативним природним прираштајем. Ово је посебно израженије у сјеверозападним и источним дијеловима Републике Српске.

Поред Републике Српске, једну од најнижих општих стопа наталитета у Европи 2003. године имале су и Словенија са 8,7% и Хрватска са 8,9%. Истовремено стопа наталитета у Македонији је била 13,3%, у Србији и Црној Гори 11,8%, а укупно у Босни и Херцеговини је износила 10,4%.

Република Српска је са општом стопом морталитета од 9,2% из 2003. године била испод европског просјека који износи 10,2%. Исте године нешто вишу стопу морталитета од Републике Српске имале су Хрватска са 11,8%, Србија и Црна Гора са 11,1% и Словенија са 9,7%, док су нижу стопу имале Македонија са 8,9% и Босна и Херцеговина са 8,0%.

Просјечна стопа смртности одојчади у Републици Српској је међу најнижима у окружењу јер су знатно веће вриједности имале Србија и Црна

График 2. Наталитет, морталитет и природни прираштај земља из окружења 2003. године (у промилима)

Гора са 13,2%, Македонија са 11,3%, Босна и Херцеговина са 9,4% и Хрватска са 6,3%. Једино је низа стопа смртности одојчади била у Словенији са 4,0%.

Негативна стопа природног прираштаја 2003. године је поред Републике Српске регистрована у Хрватској са -2,9% и Словенији са -1,0%. Исто времено позитивну стопу природног прираштаја имале су Македонија са 4,4%, укупно Босна и Херцеговина са 2,4% и Србија и Црна Гора са 0,7%.

Структурне промјене будућег демографског развоја

Тренутна стопа природног прираштаја у Републици Српској је негативна и указује на поремећаје у виталним структурима са низом негативних посљедица. Очекиване промјене у природном прираштају становништва заснивају се на екстраполарним тенденцијама које указују на стагнацију и пад рађања и повећање смртности. Дакле, у последњих неколико година овај простор карактерише интензиван пад стопе фертилитета, што у основи почива на моделу ниске репродукције чији су најзначајнији фактори: социјални статус, незапосленост, неријешена стамбена питања, низак доходак, недостатак новца, касније склapanje брака, итд. Међутим, неке дијелове Републике Српске одликује благи раст наталитета који је посљедица имиграционе компоненте, односно нешто интензивнијег повратка изbjеглог и расељеног становништва.

Веома важан фактор досадашњег, али и будућег, демографског развоја простора Републике Српске представљају миграције становништва које претпостављају досадашње трендове нешто слабијег интензитета, који за посљедицу имају негативан миграциони салдо. Ова констатација може се темељити на основу података из пописа становништва 1991. године и неких пројеција, јер за анализу миграција становништва на овом простору не посто-

ји одговарајућа миграциона статистика (миграциона картотека или регистри становништва).

Досадашњи развој градова и убрзан демографски раст градског становништва воде ка све већој концентрацији становништва у урбаним центрима и сфери њихова утицаја, чиме постепено преузимају водећу улогу у репродукцији. Овај процес остварује се углавном механичким приливом становништва из руралних средина. Треба истаћи да је Босна и Херцеговина била традиционално емиграционо подручје, али пројене указују да ће унутрашње миграције на релацији село-град, ипак, постепено губити на интензитету.

У последњој декади прошлог вијека простор бивше СФР Југославије, а тако и Босне и Херцеговине и Републике Српске, карактерише процес изbjеглиштва и постепеног повратка изbjеглог и расељеног становништва. Процес изbjеглиштва је по свом обиму захватио трећину становништва Републике Српске 1996. године и петину према спроведеној ререгистрацији 2001. године. Анализа размјештаја изbjеглих и расељених домаћинстава по регијама Републике Српске указује на имиграциони притисак на економски и укупно развијеније просторе, као што су Бањалучка и Бијељинска регија, у којима је уточиште нашло скоро скоро двите трећине или 62,2% од укупног броја изbjеглих и расељених домаћинстава (Маринковић, 2005, 74-75).

Демографске анализе указују да Република Српска и након потписивања Дејтонског споразума има изразито емиграционо обиљежје, а посебно њени источни и југозападни дијелови. Због тога су ови дијелови и рјеђе насељени, а број становника им се чешће мијења услед сталних емиграција и великог смањења природног прираштаја. Унутрашње миграције се одвијају устаљеним правцима, тј. из неразвијених, изолованих и запуштених подручја у привредно развијенија подручја са бољим условима живота и вишним животним стандардом. Узроци ових миграција су различити, а најчешће су у вези са већом зарадом, школовањем и бољим избором и напредовањем у послу.

Изражени унутаррегионални миграциони процеси између сеоских и градских насеља утичу на константно смањење руралног становништва, што за посљедицу има негативне промјене структурног карактера. Дакле, поремећаји у полно-старосној структури и све израженији процес старења у већини руралних насеља у будућности ће и даље негативно утицати на репродукцију становништва. Због тога ће перспектива демографског развоја Републике Српске у великој мјери зависити од процеса редистрибуције становништва и повећања броја становника у општинским центрима.

Дакле, крај XX као и почетак XXI вијека представљају изузетно сложен период у демографском развоју Републике Српске у коме је становништво углавном стагнирало, а природни прираштај биљежи тенденцију константног пада. У моменту када знамо да је прошло петнаестак година од последњег пописа становништва веома је незахвално прогнозирати будуће кретање становништва. Ипак, треба истаћи да ће у будућем демографском развоју Републике Српске од пресудног значаја бити дугорочне тенденције fertилитета, морталитета и миграција становништва. С тим у везе ако се што скорије не почну примјењивати неке од мјера популационе политике може се очекивати да ће овај простор имати наставак негативних тенденција природног прираштаја из претходног периода. Истовремено се може очеки-

вати и модификација старосне структуре становништва, односно повећање просјечне старости становништва, тј. повећање удеља старог становништва у укупном, што се базира на предпоставци да се дужина очекиваног трајања живота константно повећава.

Умјесто закључка

Годишње стопе раста становништва и подаци о релативном учешћу поједињих подручја у укупном становништву Републике Српске указују на међузависност природног кретања и просторних процеса емиграције, деагарализације и урбанизације. Ови процеси су у складу са демографском транзицијом која је праћена промјенама у структури активног становништва. Неповољне тенденције у редистрибуцији и успостављању просторно-демографске поларизације имају одраз како у поремећајима у демографским структурима, тако и на јачању процеса укупног старења становништва, посебно у руралним срединама. Ове тенденције резултирају све израженијом поларизацијом у репродукцији становништва у којој примат преузимају урбане средине. Са трендом ниског и негативног природног прираштаја, који има и непосредни утицај на убрзани процес старења популације, доводи се у питање даљи раст становништва и друштвено-економски развој Републике Српске. Да би се обезбиједио константан раст становништва овог простора потребно је хитно спровођење мјера популационе политике, односно потребно је усагласити демографски и општи друштвено-економски развој.

Литература и извори:

1. Група аутора. 2005. Политика развоја становништва Републике Српске, Пројекат, Републички савјет за демографску политику, Влада Републике Српске, Бања Лука.
2. Демографска статистика. 2001. и 2005. Статистички билтен бр. 4. и 8, Републички завод за статистику Републике Српске, Бања Лука.
3. Ђурђев Бранислав, Драшко Маринковић, 2001. Морталитет Републике Српске при kraју XX вијека. Гласник Географског друштва Републике Српске, бр. 6, Бања Лука.
4. Маринковић Драшко, 2005. Демографски проблеми процеса избјеглиштва у Републици Српској. Монографија, Географско друштво Републике Српске, Бања Лука.
5. Маринковић Драшко, 2002. Демографски развој и процеси у Републици Српској. Зборник радова Међународног Научног симпозијума: "Србија и савремени процеси у Европи и Свијету", Београд - Тара.
6. Маринковић Драшко, 2005. Стане и перспективе демографског развоја геопростора Републике Српске. Зборник радова Међународног Научног симпозијума: "Стане и перспективе становништва Војводине и суседних региона", Нови Сад.

7. Први резултати пописа становништва 1991. године. 1991. Статистички билтен, број 220, Републички завод за статистику СР БиХ, Сарајево.
8. Саопштења Републичког завода за статистику, 1999-2005. Републички завод за статистику, Бања Лука.

Drasko Marinkovic

NATURAL MOVEMENT POPULATION OF REPUBLIC OF SRPSKA AT THE END OF 20th AND AT THE BEGINNING 21st CENTURY

S U M M A R Y

Yearly rates of population growth and the data about the relative participation of particular areas in the total number of the population of Republic of Srpska point at the interdependence between the natural movement and the tract processes of emigration, deagrarianization and urbanization. These processes are in the harmony with the demographic transition which is followed by the changes in the structure of the active population. Unfavourable tendencies in the re-distribution and reinstatement of the tract-demographic polarization have the reflection in the disturbances in the demographic structures and in the strengthening of the process of the total getting old of the population, specially in the rural areas. These tendencies result in a more expressive polarization in the reproduction of the population in which the urban areas take over the priority. With the trend of the low and negative natural increase, which has the immediate influence on the accelerated process of getting old of the population, further growth of the population and socio-economic development of Republic of Srpska are questionable. In order to secure the constant growth of the population of this area, it is urgently necessary to conduct the measures of the population politics, that is, it is necessary to match the demographic and general socio-economic development.